

# روز جهانی حقوق بشر را دریا بیم

شنبه ۳۰ آبان ۱۳۸۸ - ۲۱ نوامبر ۲۰۰۹  
مهدی مجتهدپور

برخی از تلاشگران سیاسی مقیم شهرهای مختلف اروپا اخیراً طی بیانیه‌ای، همگان را به شرکت در یک آکسیون اعتراضی که قرار است روز دهم دسامبر در مقابل دادگاه لاهه در شهر دن‌هاگ برگزار گردد فراخوانده‌اند.

## پیشگفتار:

دهم دسامبر مصادف است با سالگرد تصویب اعلامیه جهانی حقوق بشر توسط مجمع عمومی سازمان ملل متحد در سال 1948 و به همین مناسبت، این روز به نام «روز جهانی حقوق بشر» نام‌گذاری شده است. سازمان‌های مدافع حقوق بشر همچون «امنستی-اینترنشنال» و «شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد» همه ساله در این روز گزارشی از وضعیت حقوق بشر در جهان ارائه داده، توجه عموم را به نقاط بحرانی گیتی معطوف می‌دارند. نیز بدین مناسبت مراسم گوناگونی در گوشه و کنار جهان برگزار می‌گردد؛ از جمله پارلمان اروپا و «سازمان گزارشگران بدون مرز» در این روز جوایزی را به کوشندگان راه حقوق انسان‌ها اهدا می‌کنند.

## تاریخچه:

تلاش در راه حفظ و احیای حقوق بشر، قدمتی به درازای تاریخ دارد. 624 سال پیش از میلاد در آتن باستان بر آن کوشیدند تا با بنیان‌هایی مانند آنچه که امروز به «حقوق بشر» شهرت دارد، بر خودکامگی‌های حاکمان، مهار بزنند. این حقوق اما تنها شامل حال شهروندان آزاد می‌شد.

بدون شک باید از کتیبه‌ی کوروش هخامنشی که در 538 پیش از میلاد و به زبان اکدی-زبان بین‌المللی آن روزگار- نگاشته شده به عنوان نخستین اعلامیه‌ی حقوق بشر نام برد. در پگاه تاریخ از سوی بنیان‌گذار نخستین امپراتوری گیتی، فرمانی در پاسارگاد صادر شد که حق انسان‌ها را در گزینش دین و انتخاب محل سکونت به رسمیت شناخته، برده‌داری و امتیازات ملی و نژادی را ملغی می‌ساخت و نوید تلاش برای صلح پایدار میان ملل جهان را می‌داد. کتیبه‌ی پاسارگاد که هم‌اینک در «موزه‌ی بریتانیا» نگهداری می‌شود و به نام «کتیبه‌ی کوروش بزرگ»

نیز شهرت دارد، در سال 1971 از سوی سازمان ملل متحد به عنوان نخستین اعلامیه حقوق بشر شناخته شد.

اما در عصر مدرن، بیانی‌های استقلال آمریکا منتشره به سال 1776 نیز به مثابه اعلامیه حقوق بشر تلقی می‌گردد؛ «ما این واقعیت‌ها را می‌پذیریم که همه انسان‌ها برابر به دنیا آمده‌اند، که همه آن‌ها از سوی خالق خود دارای حقوق لاینفکی همچون حق زیستن، آزادی و تلاش برای نیک‌بختی هستند».

در 1789 مجلس ملی فرانسه نیز بر «لاینفک بودن حقوق انسانی و شهروندی» تاکید گذارد.

تصویب اعلامیه جهانی حقوق بشر توسط اعضاء سازمان ملل متحد در 1948 پاسخی بود به ویرانگری‌های دومین جنگ جهانی که ریشه در استبداد و خودکامگی و پایمال نمودن ابتدایی‌ترین حقوق انسانی داشت. در تنظیم این اعلامیه افرادی چون: «جان همفری» حقوق‌دان کانادایی؛ «چارلز مالیک» سیاستمدار و فیلسوف لبنانی؛ «رنه کاسان» حقوق‌دان فرانسوی؛ «پنگ چون چانگ» فیلسوف چینی و «النور روزولت» بیوهی رئیس‌جمهور پیشین آمریکا نقشی اساسی داشتند.

اعلامیه، با 48 رای موافق، بدون رای مخالف و تنها 8 رای ممتنع به تصویب رسید. آرای ممتنع از جانب کشورهای بلوک شرق، اتحاد شوروی، عربستان سعودی و آفریقای جنوبی داده شد.

بعدها سازمان کنفرانس اسلامی نیز اقدام به صدور اعلامیه حقوق بشری نمود که هرچند از نظر قالب، همان شیوهی بیان اعلامیه جهانی را داشت، اما از نظر محتوا هیچ سنخیتی با آن نداشت بلکه براساس قوانین شریعت اسلام تدوین شده بود.

اتحادیه عرب نیز دست به اقدام مشابهی زد.

نخستین کنفرانس حقوق بشر در سال 1968 در تهران برگزار گردید و دومین آن به سال 1993 - کمی پس از پایان جنگ سرد و تقسیم جهان به دو قطب شرق و غرب- در شهر وین.

### **ایران و حقوق بشر:**

باری افتخار صدور نخستین اعلامیه حقوق بشر از آن ایرانیان است، ایران از نخستین امضاء کنندگان اعلامیه جهانی مصوب سازمان ملل متحد بوده، میزبان نخستین کنفرانس جهانی حقوق بشر نیز بوده، اما با این همه افتخارات، شاید بتوان گفت که دارای یکی از سیاه‌ترین کارنامه‌ها در این زمینه نیز می‌باشد.

رژیم سابق ایران همواره از منظر نقض حقوق بشر، مورد انتقاد ارگان‌های ذیربط قرار داشت و سرانجام، این فشار دولت دمکرات آمریکا در زمینه رعایت حقوق بشر بود که موجبات سرنگونی آن را

فراهم آورد. اما رژیم برخاسته از دل همین انقلاب، تا کنون کارنامه‌ای بس سیاه‌تر از سلف خود برجای گذارده تا جایی که طی این سیسال، تقریباً همه ساله از سوی کمیسیون حقوق بشر سازمان ملل متحد، قطعنامه‌ای در محکومیت آن در این زمینه صادر شده است.

نقض حقوق بشر در ایران تحت حاکمیت جمهوری اسلامی ابعادی بسیار گسترده یافته و حکومت تا خصوصی‌ترین زوایای زندگی شهروندان، دخالت می‌کند تا جایی که حتا تماشای بسیاری کانال‌های تلویزیونی ممنوع بوده و تنها دیدن کانال‌های دولتی برای مردم مجاز است. رژیم برای لباس پوشیدن و خوردن و نوشیدن مردم گرفته تا اعتقادات سیاسی و مذهبی آنان الگوهای خود را دارد که همه را نیز ملزم به رعایت آن‌ها می‌داند و هرگونه سرپیچی به مثابه مقاومت در برابر حکومت و توطئه علیه موجودیت رژیم تلقی شده، به خشن‌ترین و بیرحمانه‌ترین شکل با آن برخورد می‌گردد.

به ویژه طی سال‌های اخیر و از زمان روی کار آمدن دولت نهم که باید آن را حکومت نظامیان تلقی نمود، بی‌حقوقی شهروندان گسترده‌ای غیرقابل باور یافته، ارگان‌های خودسر و فراقانون به هرآنچه که بخواهند دست می‌یازند و هیچ نهادی نیست که مردم شکوه از این همه ظلم بدان برند. محاکم قضایی رژیم، روی دادگاه بلخ را سفید کرده، مقتولین را محکوم و قاتلان را به شاکی بدل می‌سازند. زنان، اقلیت‌های قومی و مذهبی و همجنس‌گرایان از جمله گروه‌هایی هستند که بیشترین ستم‌ها و ناکامی‌ها را تحمل می‌کنند. حتا بخشی از روحانیت شیعه نیز دچار محدودیت بوده، باید متحمل توهین و زندان گردد. آنچه در بازداشتگاه‌های این حکومت می‌گذرد شاید در تاریخ معاصر جهان بی‌سابقه‌ترین باشد؛ از انواع تحقیر و توهین گرفته تا شکنجه و آزارهای جسمی و جنسی نسبت به پسران و دختران، تا سوزاندن و دفن مخفیانه اجساد و دهها و دهها جنایت دیگر که تنها با گذشت زمان و ورق خوردن تقویم ایام، شاید ابعاد واقعی آن روشن گردد.

و این همه در سرزمینی است که خود را مفتخر به صدور نخستین اعلامیه حقوق بشر در تاریخ می‌داند و سروده‌ی شاعر بزرگش، زینت‌بخش سردر سازمان ملل می‌باشد که انسان‌ها را به یگانگی و یکدلی فرامی‌خواند و همه را همچون اعضای یک پیکر می‌داند.

## وظایف ما :

بدون شک چنانچه در مقابله با این همه جنایت و کشتار، دست به اقدامی جدی و عملی نزنیم، نسل‌های آینده میهن‌مان ما را به سبب این بی‌عملی و تحمل این‌همه توهین و تحقیر هرگز نخواهند بخشید و ما نیز در ذهن آیندگان، جایگاهی چندان پرافتخارتر از جنایتکاران

حاکم نخواهیم داشت، زیرا آنکه ظلم را برمی‌تابد، به جنایتکار، میدانِ عمل می‌دهد.

در این میان تبعیدیان و پناهندگان که توانسته‌اند از جهنم ولایت، جان بدربرند وظیفه‌ای سنگین‌تر بر دوش دارند، چرا که می‌توانند بدور از چشم گزمه‌گان، فریادگر ندای مردم در بند میهن خود باشند تا این فریاد، هرچه رساتر به گوش جهانیان برسد و آنان را از آنچه که بر این مردم دردکشیده و در بند می‌گذرد، آگاه سازند. بی‌تردید، جلادان حاکم بر ایران نمی‌توانند نسبت به اعتراض یک‌پارچه‌ی جهانیان بی‌تفاوت بمانند؛ و بر ما است که صدای این اعتراض یک‌پارچه را هرچه رساتر سازیم.

برخی از تلاشگران سیاسی مقیم شهرهای مختلف اروپا اخیراً طی بیانیه‌ای، همگان را به شرکت در یک آکسیون اعتراضی که قرار است روز دهم دسامبر در مقابل دادگاه لاهه در شهر دنهاگ برگزار گردد فراخوانده‌اند. مبانی کلی که این تشکله‌ها به عنوان پایه‌های حرکت مشترک خود اعلام نموده‌اند، همگی مبتنی بر مفاد اعلامیه‌ی جهانی حقوق بشر بوده، فاقد هرگونه رنگ و لعاب گروهی می‌باشد. این فراخوان تمامی کسانی را که رژیم جمهوری اسلامی را در کلیت خویش، مانع اصلی بر سر راه آزادی و کرامت انسانی می‌دانند فرا می‌خواند تا در اقدامی مشترک برای دست‌یابی به حقوقی هم‌چون آزادی بیان، آزادی داشتن تشکله‌های سیاسی و صنفی، حذف مجازات اعدام از سیستم قوانین کشور و ... با یکدیگر هم‌آوا و هم‌صدا شوند.

به این فراخوان بپیوندیم و دهم دسامبر را به «روز جهانی نه به جمهوری اسلامی» بدل کنیم.